

OBSAH

	Předmluva	9
	Úvod	11
1	Licovací soustava pro rozměry od 500 do 10 000 mm	15
1.1	Československá norma ČSN 01 4204	21
1.2	Sovětská norma GOST 2689—54	25
1.3	Porovnání soustavy ČSN 01 4204 se soustavou GOST 2689—54	28
1.4	Československá norma ČSN 01 4201 a ČSN 01 4203	33
2	Měřidla a metody měření velkých rozměrů	38
2.1	Rozdělení metod měření	38
2.2	Přímá měření	39
2.2.1	Měřidla pro měření vnitřních rozměrů	39
2.2.1.1	Základní měrky	39
2.2.1.2	Odpichy	44
2.2.1.3	Třmenová měřidla na vnitřní rozměry	59
2.2.1.4	Posuvná měřidla a měřická pásma pro měření vnitřních rozměrů	60
2.2.1.5	Zvláštnosti při měření velkých vnitřních průměrů	61
2.2.2	Měřidla pro měření vnějších rozměrů	67
2.2.2.1	Třmenová měřidla pro měření vnějších rozměrů	67
2.2.2.2	Posuvná měřidla a měřická pásma pro měření vnějších rozměrů	79
2.2.2.3	Zvláštnosti při měření vnějších rozměrů	81
2.3	Nepřímé měření	81
2.3.1	Základní principy nepřímých metod	81
2.3.1.1	Měření rozměrů od pomocných měřických základen	82
2.3.1.2	Určení průměru z délky obvodu	86
2.3.1.3	Určení průměru z délky tětiny	86
2.3.1.4	Určení průměru z výšky úseče oblouku	87
2.3.1.5	Určení průměru z délky tětiny a úhlu sevřeného normálami	87
2.3.1.6	Určení průměru z délky tečny a úhlu sevřeného normálami	88
2.3.1.7	Určení průměru klínovou metodou	89
2.3.2	Měření vnějších rozměrů	89
2.3.2.1	Měření opásáním	89
2.3.2.2	Měření jezdcovými měřidly	96
2.3.2.3	Měření pomocí měřícího kotouče	105
2.3.2.4	Dílenská triangulace	109
2.3.2.5	Ostatní metody měření pomocí theodolitů	113
2.3.2.6	Ostatní optické metody	120

2.3.3	Měření vnitřních rozměrů	127
2.3.3.1	Měření vnitřních průměrů od pomocných měřicích základů	127
2.3.3.2	Měření vnitřních průměrů jezdcovými měřidly	129
2.3.3.3	Optické metody měření velkých vnitřních průměrů	132
2.4	Zvláštní měřidla a měřicí metody	134
2.4.1	Měření průměrů hlubokých otvorů	134
2.4.2	Měření velkých vnitřních a vnějších závitů	137
2.4.3	Měřicí mikroskop velkého rozsahu	142
2.4.4	Měření roztečí otvorů	142
2.4.5	Měřicí stroje	144
2.4.6	Měřicí systémy obráběcích strojů	146
2.4.7	Měření lasery	156
2.4.8	Fotogrammetrická měření	164
2.4.9	Měření dlouhých vodicích šroubů	172
3	Měření úchylek geometrického tvaru a polohy	173
3.1	Československá norma úchylek tvaru a polohy	173
3.2	Měření úchylek přímosti	181
3.3	Měření úchylky rovinnosti	208
3.4	Měření úchylek kruhovitosti	217
3.5	Měření úchylky válcovitosti	227
3.6	Měření rovnoběžnosti	232
3.7	Měření sklonu	233
3.8	Měření kolmosti	238
3.9	Měření souososti	239
3.10	Měření obvodového a čelního házení	241
3.11	Měření vodorovnosti	242
3.12	Měření svislosti	243
3.13	Měření úhlů	250
4	Kontrola a nastavení měřidel na rozměr	258
4.1	Kontrola základních měrek	258
4.2	Kontrola a nastavení odpichů na měřený rozměr	260
4.3.	Kontrola a nastavení třmenových měřidel	274
4.4	Kontrola posuvných měřitek	277
4.5	Kontrola měřicích pásem	278
4.6	Kontrola theodolitů	280
4.7	Kontrola nivelačních přístrojů	282
5	Chyby měření velkých rozměrů	284
5.1	Základní pojmy	284
5.1.1	Omyly a hrubé chyby	285
5.1.2	Systematické chyby	286
5.1.3	Chyby nahodilé	287
5.2	Určení nahodilých chyb	289
5.2.1	Aritmetický průměr	289

5.2.2	Střední kvadratická chyba	289
5.2.3	Pravděpodobná chyba	290
5.3	Výsledek měření	291
5.4	Chyba nepřímých měření	294
5.5	Chyba měření odpichy	295
5.6	Chyba měření třmenovými měřidly	305
5.7	Chyby nepřímých metod měření	310
5.7.1	Chyba měření od pomocných měřicích základen	310
5.7.2	Chyby měření metodou opásání	312
5.7.3	Chyba měření velkých průměrů jezdcovými měřidly	321
5.7.4	Chyba měření odvalovací metodou	322
5.8	Chyby zvláštních metod měření	327
5.8.1	Chyba měření dílenskou triangulací	327
5.8.2	Chyba měření metodou Makarevičovou	328
5.8.3	Chyba měření metodou oblouku	329
6	Chyby měření úchylek tvaru a polohy	333
6.1	Chyba měření olovnicí	333
6.2	Chyba měření úhlů theodolitem	348
6.2.1	Chyba měření vodorovných úhlů	348
6.2.2	Měření svislých úhlů	355
6.3	Chyby měření nivelačním přístrojem	363
6.3.1	Chyby systematické	364
6.3.2	Nahodilé chyby nivelace	372
6.4	Chyby měření optickou olovnicí	375
6.5	Chyby ostatních metod	378
6.5.1	Chyby měření přímosti záměrným dalekohledem	378
6.5.2	Chyby měření přímosti dalekohledem a kolimátorem	379
6.5.3	Chyba při měření autokolimátorem	381
7	Technologie měření součástí velkých rozměrů	382
7.1	Zajištění jednotnosti měř v oblasti velkých rozměrů	382
7.2	Technologie měření velkých rozměrů	384
7.3	Výběr vhodné metody a zařízení k měření	385
7.4	Stanovení nutných podmínek a metody měření	388
7.5	Vypracování projektů měřicích a kontrolních zařízení	388
7.6	Sestavení kontrolních technologických listů	389
7.7	Ukládání a ošetřování měřidel	392
	Literatura	394